

Kooperatif tarafından eski çalışanına yapılacak kıdem, ihbar tazminatı vb. demelerinin vergilendirilmesi.

Belge türü	zelge
Kanun	KURUMLAR VERGİSİ KANUNU
Özelge no	79690095-125[3-2021-120-94]-46042
Tarih	18.05.2023

T.C.

GELİR İDARESİ BAŐKANLIĐI

Aydın Vergi Dairesi BaőkanlıĐı

Gelir Kanunları Grup MüdürlüĐü

Sayı : E-79690095-125[3-2021-120-94]-46042

18.05.2023

Konu : Kooperatif tarafından eski çalışanına yapılacak kıdem, ihbar tazminatı vb. demelerinin vergilendirilmesi.

İlgi :

İlgide kayıtlı özelge talep formunuz ve eklerinin incelenmesinden;

- 7061 sayılı Kanun ile 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (k) bendinde yapılan ve tarihinde yürürlüğe giren değişiklik gereği kooperatifinize bağlı iktisadi işletmenin kurulduğu,

- Kooperatifinizin işletme kooperatifi olarak faaliyet gösterdiği tarihinden önce emekli olan bazı işçileriniz tarafından emekli ikramiyelerinin eksik ödendiği ve çalıştıkları dönemde bazı yasal haklarını alamadıkları gerekçesiyle açılan davayı kazanan eski işçiniz mahkeme kararına istinaden tazminat, gecikme faizi ve mahkeme masrafı olarak toplam TL ödendiği,

- Kooperatifinizin faaliyetine işletme kooperatifi olarak devam etmiş olsaydı mahkeme kararına göre ödenen tazminatın Kurumlar Vergisi Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrası ile atıf yapılan 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendine göre gider yazmanızın mümkün olacağı,

- Şu anda işletme kooperatifi olarak kurumlar vergisi mükellefiyetinizin terkin edilerek Kurumlar Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (k) bendinde 7061 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle kooperatifiniz bünyesinde kurulan iktisadi işletmeye kurumlar vergisi mükellefiyetinin tesis edildiği, böylece işletme kooperatifi ortaklarının kendilerine yapılan hizmetler karşılığı ödediği aidatlar ile yapılan giderler ayrılarak kurumlar vergisi dışında bırakıldığı

belirtilerek, söz konusu ödemelerin işletme kooperatifinin bünyesinde oluşan ve kurumlar vergisi açısından işletme kooperatifinin devamı niteliğindeki, tarihinden itibaren kurumlar vergisi mükellefi olan iktisadi işletmeye ait defterlere gider yazılıp yazılamayacağı hususunda Başkanlığımızdan özelge talep ettiğiniz anlaşılmıştır.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinde, "(1) Aşağıda sayılan kurumlar, kurumlar vergisinden muaftır:

...

k) Tüketim ve taşımacılık kooperatifleri hariç olmak üzere, ana sözleşmelerinde sermaye üzerinden kazanç dağıtılmaması, yönetim kurulu başkan ve üyelerine kazanç üzerinden pay verilmemesi, yedek akçelerin ortaklara dağıtılmaması ve sadece ortaklarla iş görülmesine ilişkin hükümler bulunup, bu hükümlere fiilen uyan kooperatifler ile bu kayıt ve şartlara ek olarak kuruluşundan inşaatın bitim tarihine kadar yönetim ve denetim kurullarında, söz konusu inşaat işlerini kısmen veya tamamen üstlenen gerçek kişilerle tüzel kişi temsilcilerine veya Kanunun 13 üncü maddesine göre bunlarla ilişkili olduğu kabul edilen kişilere veya yukarıda sayılanlarla işçi ve işveren ilişkisi içinde bulunanlara yer vermeyen ve yapı ruhsatı ile arsa tapusu kooperatif tüzel kişiliği adına tescil edilmiş olan yapı kooperatifleri. (7061 sayılı kanunun 88 inci maddesiyle eklenen parantez içi ibare; Yürürlük: 01.01.2018) (Kooperatiflerin ortakları dışındaki kişilerle yaptıkları işlemler ile kooperatif ana sözleşmesinde yer almayan konularda ortakları ile yaptıkları işlemler "ortak dışı" işlemlerdir. Kooperatiflerin faaliyetin icrasına tahsis ettikleri ve ekonomik ömrünü tamamlamış olan demirbaş, makine, teçhizat, taşıt ve benzeri amortismanına tabi iktisadi kıymetleri elden çıkarmaları ile yapı kooperatiflerinin kendilerine ait arsalarını kat karşılığı vererek her bir hisse için bir işyeri veya konut elde etmeleri ortak dışı işlem sayılmaz. Kooperatiflerin ortak dışı işlemleri nedeniyle kooperatif tüzel kişiliğine bağlı ayrı bir iktisadi işletme oluşmuş kabul edilir. Kooperatiflerin, iktisadi işletmelerinden ve tam mükellefiyete tabi başka bir kurumun sermayesine katılımlarından kazanç elde etmelerinin ve bu kazançların daha sonra ortaklara dağıtılmasının muafiyete etkisi yoktur. Ortak dışı işlemlerden elde edilen kazançların vergilendirilmesine ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir.)"

hükmü yer almaktadır.

Aynı Kanunun 6 ncı maddesinde ise kurumlar vergisinin, mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanacağı ve safi kurum kazancının tespitinde Gelir Vergisi Kanununun ticari kazanç hakkındaki hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasının; (1) numaralı bendinde, ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderlerin, (3) numaralı bendinde, safi kazancın tespit edilmesi için işle ilgili olmak şartıyla, mukavelenameye veya ilama veya kanun emrine istinaden ödenen zarar, ziyan ve tazminat giderlerinin safi kazancın tespitinde gider olarak indirim konusu yapılacağı belirtilmiştir.

1 seri no.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin "4.13.3. Kurumlar vergisinden muaf olan kooperatiflerde ortak dışı işlemlerin vergilendirilmesi" başlıklı bölümünde;

"7061 sayılı Kanunla 5520 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (k) bendine eklenen parantez içi hükümle 1/1/2018 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, kurumlar vergisinden muaf kooperatiflerin ortak dışı işlemleri nedeniyle kooperatif tüzel kişiliğine bağlı ayrı bir iktisadi işletme oluşmuş kabul edileceği, kooperatiflerin bu iktisadi işletmelerinden ve tam mükellefiyete tabi başka bir kurumun sermayesine katılımlarından kazanç elde etmelerinin ve bu kazançların daha sonra ortaklara dağıtılmasının da muafiyete etkisinin olmayacağı ve ortak dışı işlemlerden elde edilen kazancın vergilendirilmesine ilişkin usul ve esasların Maliye Bakanlığınca belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Bu suretle kooperatiflerin, 1/1/2018 tarihinden itibaren gerçekleştirecekleri ortak dışı işlemler nedeniyle muafiyetleri etkilenmeyecek; ancak bu işlemlerden elde edilen kazançlar kooperatif tüzel kişiliğine bağlı ayrı bir iktisadi işletme nezdinde kurumlar vergisine tabi tutulacaktır. Dolayısıyla, muafiyete ilişkin diğer şartları taşıyan kooperatiflerin ortak dışı işlemlerinden elde edilen kazançları kooperatif tüzel kişiliğine bağlı ayrı bir iktisadi işletme nezdinde kurumlar vergisine tabi tutulacak, ortak içi işlemlerinden elde edilen kazançlarının kurumlar vergisine tabi tutulması söz konusu olmayacaktır.

Ortak dışı işlemlerle ilgili olarak kooperatif tüzel kişiliğine bağlı olduğu kabul edilen iktisadi işletme adına gerekli kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilecektir.

Öte yandan, ortak dışı işlemlerde bulunmaları nedeniyle 1/1/2018 tarihinden önce kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilmiş olan kooperatiflerin, muafiyete ilişkin diğer şartları da taşıyor olmaları kaydıyla, 1/1/2018 tarihi itibarıyla kurumlar vergisi mükellefiyet kayıtları sonlandırılacaktır. Bu kooperatiflerin 1/1/2018 tarihinden itibaren gerçekleştirdikleri ortak dışı işlemlerine ilişkin olarak kooperatif tüzel kişiliğine bağlı ayrı bir iktisadi işletme nezdinde kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis ettirmek suretiyle bu işlemlerden elde ettikleri kazançları vergilendirilecektir.

(17 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği ile değiştirilmiştir. Değişen paragraf: RG15/02/2019-30687)
Kurumlar vergisinden muaf olan kooperatiflerce, ortak dışı işlemlerden doğan kazancın ve kurumlar

vergisi matrahının tespiti açısından ortak dışı işlem kapsamında bulunan ve bulunmayan hasılat, maliyet ve gider unsurlarının ayrı ayrı izlenmesi, ortak dışı işlemlere ait hasılat, maliyet ve gider unsurlarının diğer işlemlerle ilişkilendirilmemesi ve kooperatif tarafından tutulan defterlere, bu ayrımı sağlayacak şekilde kaydedilmesi gerekmektedir."

açıklamalarına yer verilmiştir.

Öte yandan 7061 sayılı Kanunla Kurumlar Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (k) bendinde yapılan değişiklikle birlikte ortak dışı işlemlerde bulunmaları nedeniyle tarihinden önce kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilmiş olan kooperatiflerin, muafiyete ilişkin diğer şartları da taşıyor olmaları kaydıyla, tarihi itibarıyla kurumlar vergisi mükellefiyet kayıtları sonlandırılacak olup, bu kooperatiflerin tarihinden itibaren gerçekleştirdikleri ortak dışı işlemlerine ilişkin olarak kooperatif tüzel kişiliğine bağlı ayrı bir iktisadi işletme nezdinde kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis ettirilmek suretiyle bu işlemlerden elde ettikleri kazançları vergilendirilecektir.

Bu hüküm ve açıklamalara göre, tarihinden önce kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilmiş olan kooperatifinizin tarihi itibarıyla kurumlar vergisi mükellefiyet kayıtları sonlandırılarak gerçekleştirmiş olduğunuz ortak dışı işlemler nedeniyle kooperatifiniz tüzel kişiliğine bağlı oluşan iktisadi işletme adına mükellefiyet tesis edildiğinden, mahkeme kararı kapsamında eski çalışanınıza yapılan tazminat, gecikme faizi ve mahkeme masrafı ödemelerinin, kooperatifinize bağlı iktisadi işletmenin hesaplarına gider olarak intikal ettirilmesi mümkün bulunmaktadır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026